

پناهنده گان افغان، با عبور از مرز بین پاکستان و افغانستان به وطن باز میگردند: هجوم اخیر پناهنده گان که به کشور خود باز میگردند یک چالش برای توسعه اقتصادی محسوب میشود. (عکس: نورالله شیرزاده/ خبرگزاری فرانسه/ Getty Images)

در حالیکه کشور با مشکلات بازسازی دست و پنجه نرم میکند روند بازگشت پناهنده گان افغان به افغانستان تسریع مییابد

نوشته Farid Talishli و Christoph Duenwald
اداره شرق میانه و آسیای مرکزی صندوق بین المللی پول

26 جنوری 2017

- در سال 2016، افغانستان موج بزرگی از بازگشت آواره گان افغان را تجربه کرد.
- اولویت های کلیدی سیاست شامل کمک های مالی به عودت کننده گان و آواره گان داخلی میشود
- ارائه کمک های مالی، بشر دوستانه جامعه بین المللی در میان محدودیت های بودیجه کشور

افغانستان شاهد افزایش روند بازگشت پناهنده گان از پاکستان، ایران، و اروپا است. این مسئله در شرایطی که آمار بالای تعداد بیکاران و آواره گان داخلی پس از دهه ها جنگ وجود دارد، به طور جدی دولت را در باره جذب آواره گان در وضعیت دشواری قرار داده است.

در حالی که دولت افغانستان برای تقویت و افزایش هماهنگی داخلی و برنامه ریزی استراتژیک تلاش میکند، جامعه بین المللی نیز باید به منظور جلوگیری از بروز یک وضعیت بحرانی و محدود کردن آسیب های وارده به کشور افغانستان که در شرایط چالش برانگیز اجتماعی و اقتصادی قرار دارد و کاهش آسیب به اهداف انکشافی، در فراهم آوردن کمک های مالی و بشر دوستانه نقش حیاتی ایفا کند.

از قطره تا سیل

مقامات امداد رسان تخمین میکنند که در سال 2016 بیش از 700,000 پناهنده افغان به افغانستان بازگشتند. افغان های که طبق راپور اداره پناهنده گان سازمان ملل متحد، دومین گروه بزرگ پناهنده گان بعد از سوری ها هستند، عمدتاً از کشور پاکستان باز میگردند و اکثراً بازگشت آن ها به صورت داوطلبانه نیست. همچنین عودت کننده گان از ایران و تا حد کمتری از اروپا وجود دارد. تحلیلگران تخمین میکنند که طی 18 ماه آینده حداکثر 2 و نیم میلیون نفر به این تعداد

افزوده خواهد شد، که به موجب آن جمعیت افغانستان نزدیک به 10 فیصد افزایش خواهد یافت. برای روشن کردن ابعاد این موضوع باید گفت این مسئله شبیه ورود 50 میلیون مهاجر طی یک فاصله زمانی دو ساله به اتحادیه اروپا است.

بسیاری از افغان‌ها که برای چندین دهه در خارج از کشور زنده گی میکردند در حال بازگشت به کشوری هستند که با جنگ، ناامنی و فقر گسترده مواجه است. با توجه به شرایط دشوار اقتصادی، مقصد جابجایی عودت‌کننده گان به طور کلی تیره و تار است. با این که در میان پناهنده گان بازگشتی، افراد ثروتمندی هم وجود دارند، پناهنده گان معمولی در حال بازگشت، در معرض خطر بالای فقر قرار دارند. این افراد، اغلب کارگران عادی و کارکنان بازار غیررسمی با پس اندازهای محدود، یا صاحبان کسب و کارهای کوچک هستند که مجبور شدند دارایی‌های خود را به قیمت اندک فروش به پول تبدیل کنند. علاوه بر این، چشم اندازهای پیش رو برای جذب پناهنده گان در حال بازگشت به وطن، با حضور بیش از یک میلیون بیجا شده داخلی دشوار به نظر میرسد؛ آواره گان که با شدت گرفتن شورش‌ها، تعدادشان به طور قابل توجهی در سال 2016 افزایش یافت. این مشکلات همراه با شمار زیاد افراد که در حال حاضر در افغانستان در فقر زنده گی میکنند، به شدت ظرفیت کشور را برای رویارویی با این شرایط دشوار به چالش میکشد.

اقتصاد مهاجرت معکوس

وقتی یک کشور حجم گسترده از پناهنده گان را طی یک فاصله زمانی کوتاه دریافت میکند، با تأثیرات اقتصادی و اجتماعی احتمالی قابل توجه مواجه میشود که شدت آن در کشورهای فقیرتر مثل افغانستان بیشتر خواهد بود. از نگاه مثبت، به طور کلی پناهنده گان که در حال بازگشت هستند همان فرهنگ مردم محلی را دارند که این مسئله در تسهیل روند جذب موثر است. علاوه بر این، افزایش مصارف سکتورهای خصوصی و دولتی و نیز افزایش تولید در صورتی که پناهنده گان بازگشتی قادر به یافتن شغل باشند، بدون شک میتواند به رشد اقتصادی در کوتاه مدت و میان مدت کمک کند.

با این حال، افزایش تقاضای مواد غذایی، کالاهای مصرفی، خدمات صحتی و مسکن میتواند فشار فزاینده بر قیمت‌ها و اجاره‌ها وارد کند که تأثیری منفی بر فقر دارد. افزایش عرضه نیروی کار به احتمال زیاد، نرخ بسیار بالای بیکاری و

کنونی را از این هم بیشتر خواهد کرد و دستمزدها را کاهش خواهد داد. به عنوان مثال، در مورد لبنان- اگرچه معلومات موثق اندک در دسترس است- بررسی‌ها حاکی از آن است که جریان پناهنده گان، بر میزان دستمزدها تاثیر قابل توجه گذاشته است مخصوصاً در رابطه با جوانان و بخش‌های که مستلزم مهارت کمتری است که دربرگیرنده کارگران آسیب پذیرتر است. به همین شکل، مقیاس این جریان، یک بار اضافی را بر دوش خدمات دولتی مشکل‌دار کنونی و زیربنای لبنان قرار داده است.

در افغانستان، این مسئله، تاثیرات طویل مدت توسعه اقتصادی و اجتماعی را افزایش میدهد. مثلاً، در صورت که خدمات اساسی مانند آموزش و صحت نتوانند همگام با افزایش تقاضا پیش روند، ممکن است برخی سرمایه‌های انسانی در مورد مهارت‌های تولیدی، استعدادها و سلامت نیروی کار از دست بروند.

استراتژی مستحکم و هماهنگی مورد نیاز

دولت یک چارچوب سیاسی برای پناهنده گان بازگشتی و آواره گان داخلی وضع کرده است که در پیشبرد و اکنش مقامات کمک میکند. در حین پیشروی، بسیار حائز اهمیت است که این استراتژی به طور موثر در راستای مقابله با افزایش فشار بر خدمات دولتی اجرایی شود. این تلاش‌ها باید بر روی ارائه خدمات اساسی جهت رفع نیازهای فوری بقاء پناهنده گان بازگشتی، انتقال پول نقد جهت حفظ استندرد زنده گی عمومی، کمک در جستجوی شغل و مسکن، همگی با تاکید بر روی نواحی شهری، یعنی محل انتخاب بسیاری از پناهنده گان متمرکز شود.

مثلاً، به هر افغان که دارای اسناد و مدارک لازم است هنگام بازگشت به افغانستان، کمک نقدی معادل 400 دالر امریکایی ارائه شد. اما، از آنجایی که پاکستان تا مارچ 2017 مدت اقامت پناهنده گان را تمدید کرده است، ارائه چنین کمک‌های مالی به حالت تعلیق درآمده است. علاوه بر این، آسیب پذیرترین خانواده‌های بازگشت‌کننده بدون مدرک، یک بسته کمکی یک ماهه در مرز و یک کمک نقدی برای حمل و نقل دریافت میکنند. همچنین خانواده‌های آواره در داخل وطن، یک کمک یک ماهه دریافت میکنند.

علی رغم این تلاش‌ها، پناهنده گان بدون مدرک، به مراتب آسیب پذیر هستند زیرا دسترسی محدود به خدمات اساسی دارند. با توجه به محدودیت‌های بودیجه افغانستان، جامعه بین‌المللی- از جمله تمویل‌کننده گان دوجانبه و چند جانبه و سازمان‌های امدادسانی- میتوانند با ارائه کمک مالی به این نیازها رسیده گی کنند. برای این منظور، سازمان ملل متحد در کمک‌های بشردوستانه برای پناهنده گان که در حال بازگشت هستند مبلغ 240 میلیون دالر (به عنوان پروژه گسترده‌تر و اکنش بشردوستانه 2017 برای افغانستان) درخواست کرده است. جامعه بین‌المللی باید از عهده این چالش برآید.

شاخص‌های کلیدی اقتصاد افغانستان	
تخمین رشد (2017)	3.4 فیصد
جمعیت (تخمینی در سال 2016)	33.4 میلیون
میزان بیکاری (2016)	23 فیصد
میزان فقر (2011)	36 فیصد
تولید ناخالص داخلی سرانه (به دالر امریکایی)	615 دالر

صندوق بین‌المللی پول نیز کمک میکند. این صندوق اغلب به کشورهای عضو که با مقیاس بزرگ از مهاجرین و [مسائل مهاجرتی](#) روبه رو هستند مشوره سیاست اقتصادی و کمک فنی ارائه کرده است. در خصوص افغانستان، صندوق بین‌المللی پول از طریق قرارداد تامین مالی حمایتی- [تسهیلات اعتباری تمدید شده](#)- که در جولای 2016 تصویب شد از برنامه اصلاحات دولت حمایت میکند. این [قرارداد](#) امکان دسترسی به 45 میلیون دالر طی سه سال را برای افغانستان فراهم میکند و شرایط فوق‌العاده برای اعطای قرض یعنی نرخ بسیار پایین و سود طویل مدت را در اختیار قرار میدهد.

تمرکز روی کمک به دولت جهت حفظ ثبات اقتصاد بزرگ در طول این دوران دشوار، و پایه گذاری برای ایجاد سکتور بسیار قوی و جامع خصوصی است که با کمک تلاش‌های دولت در راستای تقویت نهادهای دولتی، بهبود ارائه خدمات دولتی، و حمایت از اشتغال‌زایی، به رشد میانجامد.

لینک‌های مرتبط

[خواندن رایور](#)

[مقاله خبری درباره برنامه اصلاحات افغانستان](#)

[افغانستان و صندوق بین المللی پول](#)